RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 74.824/1
van 29 februari 2024

over

een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal’

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

Op 6 november 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 8 februari 2024. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Annelies D’ESPALLIER, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Greet VERBERCKMOES en Ilse ANNÉ, griffiers.

Het verslag is uitgebracht door Barbara SPEYBROUCK, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 29 februari 2024.

*

#LW-CJCYQDJFF-HEICEVT#

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond[1], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Het voor advies voorgelegd voorontwerp van decreet strekt ertoe het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 op verschillende punten te wijzigen, met als doel een regeling uit te werken voor het inrichten van taalafdelingen Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het gewoon basisonderwijs. Het doel van deze taalafdelingen, waar leerlingen les krijgen in Vlaamse Gebarentaal en in het Nederlands (artikel 2, 4°, van het voorontwerp), is om aan leerlingen die doof of slechthorend zijn, en aan andere leerlingen die dat willen, een kwalitatief onderwijsaanbod aan te bieden in het Nederlands en in Vlaamse Gebarentaal. Voor dove en slechthorende leerlingen zal daarnaast nog steeds de mogelijkheid bestaan om les te volgen in het gewoon basisonderwijs met ondersteuning van een tolk Vlaamse Gebarentaal-Nederlands of in het buitengewoon basisonderwijs type 7.

2.2.1. De artikelen 3 en 4 van het voorontwerp regelen de plaats van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal binnen de structuur van het basisonderwijs en stellen een evaluatie van de inrichting van de taalafdelingen in het vooruitzicht in het schooljaar 2026-2027.

2.2.2. Het voorontwerp voorziet in een aantal specifieke bepalingen met betrekking tot de toegang tot en de inschrijving in de afdeling Nederlands-Vlaamse gebarentaal in het gewoon basisonderwijs (artikelen 5 tot 35 van het voorontwerp).

Voor een leerling die doof of slechthorend is en is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, valt de verplichting weg om bij het begin van de leerplicht een screening Nederlands uit te voeren (artikel 5 van het voorontwerp) en geldt evenmin de verplichting om de beheersing van de Nederlandse taal op te nemen in het advies of in de beslissing van de klassenraad bij de toegang tot het lager onderwijs (artikelen 6 en 7 van het voorontwerp). Voorts wordt bepaald onder welke voorwaarde een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal kan worden omgezet naar een inschrijving buiten die afdeling (artikelen 8 tot 10 van het voorontwerp).

Verschillende bepalingen van het decreet basisonderwijs inzake het inschrijvingsrecht worden aangepast voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal (artikelen 11 tot 38 van het voorontwerp). Het gaat onder meer over bepalingen betreffende de organisatie van de inschrijving, de procedure van aanmelding en de voorrangsregeling, waarbij de leerlingen die doof of slechthorend zijn gelijktijdig voorrang hebben met de kinderen van het

[1] Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

personeel van de betrokken school. Dit wordt geregeld zowel voor de scholen gelegen in het Nederlandse taalgebied als voor de scholen gelegen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

2.2.3. Verder wordt bepaald (artikelen 39 en 53 van het voorontwerp) dat voor de leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs en de eindtermen voor het gewoon lager onderwijs gelden. Enkel voor leerlingen die doof en slechthorend zijn, kan de klassenraad, in overleg met de ouders, beslissen bepaalde in de bijlage bij het voorontwerp opgenomen ontwikkelingsdoelen niet na te streven, wat het kleuteronderwijs betreft, of af te wijken van bepaalde in diezelfde bijlage opgenomen eindtermen, wat het lager onderwijs betreft. Daarnaast gelden de ontwikkelingsdoelen Vlaamse Gebarentaal type 7 met betrekking tot de Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur in beginsel bijkomend als eindtermen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het lager onderwijs.

Het voorontwerp bepaalt ook dat elke school die een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inricht, optreedt als examencommissie voor leerlingen die doof of slechthorend zijn (artikel 40 van het voorontwerp).

2.2.4. Het voorontwerp bevat daarnaast een aantal bepalingen over de financiering en inrichting van de afdelingen Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De artikelen 41 tot 44 van het voorontwerp voorzien in een bijkomend werkingsbudget voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Er worden rationalisatie- en programmatienormen voor de taalafdelingen Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het vooruitzicht gesteld die door de Vlaamse Regering zullen worden vastgesteld (artikelen 45, 48 en 49 van het voorontwerp) en er wordt een specifieke oprichtingsprocedure voor de taalafdeling geregeld (artikelen 45 tot 47 van het voorontwerp).

Er wordt eveneens voorzien in aanvullende lestijden voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal (artikelen 50 tot 52 van het voorontwerp), waarvoor de Vlaamse Regering de ambten en de wijze van omrekening bepaalt.

2.2.5. Tot slot bevat het voorontwerp de nodige overgangsbepalingen voor de inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voor het schooljaar 2024-2025, zowel voor scholen in het Nederlandse taalgebied als voor de scholen in het tweetalige gebied Brussel--Hoofdstad (artikelen 54 en 55 van het voorontwerp).

In beginsel treedt de ontworpen regeling in werking op 1 september 2024, met uitzondering van de bepalingen die betrekking hebben op de inschrijving in en de oprichting van de taalafdeling Nederlands Gebarentaal die uitwerking krijgen op 1 februari 2024 (artikel 56 van het voorontwerp).

#LW-CJCYQDJFF-HEICEVT#

BEVOEGDHEID

3.1. Het voorontwerp brengt formeel weliswaar geen wijziging aan in artikel 4 van de wet van 30 juli 1963 ‘houdende taalregeling in het onderwijs’, waaruit voortvloeit dat de onderwijstaal in het basisonderwijs het Nederlands is, maar in het bij artikel 2 ingevoegde artikel 3, 52°*bis*/2 wordt bepaald dat een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal “een afdeling [is] in een school voor het gewoon basisonderwijs waar leerlingen *les krijgen in Vlaamse Gebarentaal* en in het Nederlands”. Het bij artikel 4 van het voorontwerp gewijzigde artikel 11 van het decreet basisonderwijs stelt dat er “[b]innen de voormelde taalafdeling *wordt* (…) *lesgegeven* in het Nederlands en *in Vlaamse Gebarentaal*”. Uit de memorie van toelichting blijkt duidelijk dat het de bedoeling is dat in de afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een deel van de lessen wordt gegeven in de Vlaamse Gebarentaal. De stellers van het voorontwerp gaan er nochtans van uit dat zij hiermee niet de onderwijstaal in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal regelen. In de memorie van toelichting wordt dienaangaande het volgende opgemerkt:

> “De Vlaamse Gemeenschap is niet bevoegd om de onderwijsstaal te regelen in Brussel-Hoofdstad en in de gemeenten met een speciale taalregeling. Daarom wordt ervoor geopteerd om de regeling zo uit te werken dat de onderwijstaal niet gewijzigd wordt. Zo kan de taalafdeling ook opgericht worden in Brussel-Hoofdstad en de gemeenten met een bijzondere taalregeling. De Vlaamse Gemeenschap oefent bij dit decreet dus enkel haar onderwijsbevoegdheid uit.”

In de memorie van toelichting wordt voorts omstandig beargumenteerd waarom het voorontwerp moet worden beschouwd als het regelen van een onderwijsaangelegenheid in de zin van artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet, en niet als een regeling van het gebruik der talen in het onderwijs in de zin van artikel 129, § 1, 2°, van de Grondwet.

3.2. De vraag of een regeling waarbij de Vlaamse Gebarentaal wordt gebruikt als instructietaal in het basisonderwijs moet worden beschouwd als een regeling inzake onderwijs dan wel als een regeling inzake de onderwijstaal, heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State reeds aangeraakt in advies 71.140/1.[2] In dat advies werd dienaangaande het volgende opgemerkt:

> “Artikel 6 van het voorontwerp wijzigt artikel 44, § 2, van het decreet basisonderwijs, om aldus te bepalen dat er ontwikkelingsdoelen en eindtermen worden geformuleerd in functie van de sleutelcompetenties in de Vlaamse Gebarentaal, ‘voor die scholen waar Vlaamse Gebarentaal een onderwijstaal is’.”

In dit verband stelt de memorie van toelichting:

> “Wat betreft de verhouding Vlaamse Gebarentaal tot het Nederlands en andere talen: Vlaamse Gebarentaal is een erkende taal en dus een andere taal dan het Nederlands. In het toekomstig tweetalig onderwijs zal Vlaamse Gebarentaal een onderwijstaal zijn samen met het Nederlands en dus kan het ook niet beschouwd worden als een ‘andere taal’.
>
> De toevoeging in artikel 44 van het decreet basisonderwijs is bijgevolg niet ingegeven door het argument dat de Vlaamse Gebarentaal een andere taal dan het Nederlands is, aangezien ze in dat geval zou ressorteren onder de ‘competenties in andere talen’, maar wel door de doelstelling dat de sleutelcompetentie in de Vlaamse Gebarentaal

[2] Adv.RvS 71.140/1 van 22 april 2022, over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 8 juli 2022 ‘over het onderwijs XXXII’, *Parl.St.* Vl.Parl. 2021-22, nr. 1278/1, opmerking 3.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

gericht moet zijn op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal als taal waarin onderwijs wordt gegeven.

In die zin begrepen, is de ontworpen toevoeging nuttig en nodig.

Het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal om onderwijsinhoud over te brengen, betekent niet noodzakelijkerwijze dat het regelen van het gebruik van deze gebarentaal in door de Vlaamse Gemeenschap opgerichte, gesubsidieerde of erkende instellingen, beschouwd moet worden als het regelen van het gebruik van de talen voor het onderwijs in de zin van artikel 129, § 1, van de Grondwet. Een zulke lezing zou belangrijke juridische gevolgen hebben inzake het mogelijk toekomstige gebruik van de Vlaamse Gebarentaal alsook voor de juridische geldigheid van het huidige gebruik van de Vlaamse Gebarentaal in het onderwijs of door de overheid.[3] Aangezien het voorontwerp er niet toe strekt het eigenlijke onderwijs in de Vlaamse Gebarentaal in te stellen of te regelen, dient deze vraag thans door de Raad van State evenwel niet verder te worden onderzocht.

In het licht hiervan en omwille van het feit dat het met betrekking tot het voorontwerp niet nodig is vast te stellen of de invoering of regeling van het onderwijs in de Vlaamse Gebarentaal een regeling in de zin van artikel 129, § 1, of van artikel 127, § 1, van de Grondwet inhoudt, geeft de Raad van State ter overweging mee om de ontworpen bepaling als volgt te redigeren: ‘competenties in het Nederlands en, voor die scholen waar onderwijs door middel van Vlaamse Gebarentaal wordt gegeven, bijkomend ook competenties in de Vlaamse Gebarentaal’.”

4.1. Het onderscheid tussen het regelen van het onderwijs (aangelegenheid: onderwijs) en het regelen van het gebruik van de talen voor het onderwijs (aangelegenheid: onderwijstaal) is bevoegdheidsrechtelijk van belang omdat voor het uitoefenen van beide bevoegdheden een ander territoriaal toepassingsgebied geldt.

De bevoegdheid voor het regelen van het onderwijs (artikelen 127, § 1, eerste lid, 2°, en 130, § 1, eerste lid, 3°, van de Grondwet) en van het gebruik van de talen voor het onderwijs in de door de overheid ingerichte, gesubsidieerde of erkende instellingen (artikelen 129, § 1, 2°, en 130, § 1, eerste lid, 5°, van de Grondwet) is als volgt verdeeld tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap.[4]

4.2. Op grond van artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd inzake het onderwijs, met uitsluiting van (a) de bepaling van het begin en het einde van de leerplicht, (b) de minimale voorwaarden voor het uitreiken van diploma’s en (c) de pensioenregeling.

---

[3] *Voetnoot 1 uit het geciteerde advies:* Vgl. bijvoorbeeld het decreet van de Franse Gemeenschap van 17 oktober 2013 ‘modifiant certaines dispositions relatives à l’enseignement spécialisé, à l’enseignement fondamental ordinaire, à l’enseignement secondaire ordinaire et aux Centres psycho-médico-sociaux’ met betrekking tot immersieonderwijs in gebarentaal in tweetalige klassen (Frans-gebarentaal).

[4] Over deze verdeling, zie onder meer GwH van 23 februari 2005, nr. 44/2005, B.11.2-B.12.1; GwH 18 januari 2012, nr. 7/2012, B.7.1-B.7.3 en GwH 12 maart 2015, nr. 28/2015, B.3.1-B.5.4; adv.RvS 33.808/1/VR van 12 november 2002 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 4 april 2003 ‘betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’, *Parl.St.* Vl.Parl. 2002-03, nr. 1571/1 (opmerking 2) en adv.RvS 51.142/VR van 15 mei 2012 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 13 juli 2012 ‘betreffende de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten’, *Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1655/1 (opmerking 6).

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

Krachtens artikel 127, § 2, van de Grondwet, hebben de desbetreffende decreten kracht van wet respectievelijk in het Nederlandse taalgebied en in het Franse taalgebied, alsmede ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap.

4.3.1. Naar luid van artikel 129, § 1, 2°, van de Grondwet is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd inzake het gebruik van de talen voor het onderwijs in de door de overheid ingerichte, gesubsidieerde of erkende instellingen.

Krachtens artikel 129, § 2, van de Grondwet, hebben de desbetreffende decreten kracht van wet in het Nederlandse taalgebied, uitgezonderd wat betreft, onder meer, de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat. Voor deze faciliteitengemeenten kan in de bepalingen betreffende het gebruik van de talen geen verandering worden aangebracht dan bij een federale wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, van de Grondwet bepaalde meerderheid.

Deze decreten hebben derhalve evenmin uitwerking in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Het regelen van het gebruik van de talen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is zaak van de federale wetgever gebleven.

4.3.2. Artikel 129 van de Grondwet heeft betrekking op de regeling van het gebruik der talen en niet op het onderricht van een taal als leerstof. Het opleggen van de taal die gebruikt moet worden voor het onderwijs behoort tot het regelen van de onderwijstaal, het voorschrijven van het onderwijs van een bepaalde taal echter niet. Het vastleggen van de onderwijsprogramma's, inbegrepen het bepalen van verplichte en facultatieve taalvakken, behoort tot de onderwijsbevoegdheid. Ook het regelen van het tweede taalonderricht behoort tot de onderwijsbevoegdheid.

5.1. Op grond van arrest 44/2005 van het Grondwettelijk Hof,[5] dat onder meer betrekking had op het gebruik van een andere taal dan de onderwijstaal als taal waarin wordt lesgegeven in het hoger onderwijs, is de Raad van State, afdeling Wetgeving, al verschillende malen tot de conclusie gekomen dat een regeling in het leerplichtonderwijs die wordt gekenmerkt door het feit dat een deel van de vakken of leergebieden kunnen worden aangeboden in een andere taal dan de onderwijstaal, behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake onderwijs (artikel 127, § 1, tweede lid, 2°, van de Grondwet).

[5] GwH 23 februari 2005, nr. 44/2005.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

In advies 42.022/2[6], dat betrekking had op het regelen van het onderricht in andere talen, onder meer in de gebarentaal, via zogenaamde onderdompeling, in het gewoon basisonderwijs van de Franse Gemeenschap, oordeelde de afdeling Wetgeving als volgt:

"Comme le synthétise l'exposé des motifs, avec l'apprentissage par immersion linguistique, 'on apprend la langue en apprenant dans cette langue'.

La Cour d'arbitrage a, dans une espèce, retenu une interprétation extensive de la notion d'enseignement de la langue incluse dans la compétence visée à l'article 127 par rapport à celle de langue de l'enseignement incluse dans la compétence visée à l'article 129:

'(…)

B.13.1. Les dispositions entreprises fixent par ailleurs les conditions auxquelles l'enseignement est autorisé dans une autre langue que le néerlandais : d'une part, l'emploi d'une autre langue est autorisé pour des subdivisions de formation qui ont pour objet une langue étrangère et qui sont enseignées dans cette langue; d'autre part, l'emploi d'une autre langue est autorisé à des conditions strictes pour des subdivisions de formation qui sont enseignées par des allophones, qui sont organisées pour les besoins d'étudiants étrangers ou dans quelques formations particulières.

B.13.2. Ces dispositions relèvent de la compétence du législateur décrétal en matière d'enseignement dès lors qu'elles règlent elles-mêmes cet enseignement ou qu'elles sont indissociablement liées à d'autres dispositions du décret qui instaurent une nouvelle structure dans l'enseignement supérieur, cet enseignement étant intégré dans un contexte européen plus large. Il appert de l'élaboration des dispositions entreprises que la réglementation linguistique est dictée par le souci du législateur décrétal de garantir une pleine participation de la Communauté flamande aux échanges internationaux en matière de recherche et d'enseignement dans un contexte européen et mondial (Doc., Parl. fl., 2002-2003, n/ 1571/1, p. 30).

Dès lors que le législateur décrétal est compétent en matière d'enseignement pour les institutions de Bruxelles-Capitale qui, en raison de leurs activités, appartiennent à la Communauté flamande, il est également compétent pour adopter les dispositions entreprises'[7].

Suivant l'enseignement de cet arrêt, il peut être considéré que, lorsqu'elle détermine la langue dans laquelle les cours sont donnés et, plus généralement, lorsqu'elle organise les aspects pédagogiques de l'enseignement en immersion linguistique, en ce compris les titres requis, la Communauté française règle une matière visée à l'article 127 de la Constitution. Le décret en projet est donc applicable en région bilingue de Bruxelles-Capitale, conformément à l'article 127, § 2, de la Constitution."

---

[6] Adv.RvS 42.022/2 van 24 januari 2007, over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Franse Gemeenschap van 11 mei 2007 'relatif à l'enseignement en immersion linguistique', *Parl.St.* Fr.Parl. 2006-07, nr. 392/1.
Zie ook wat het secundair onderwijs betreft, adv.RvS 68.916/2 van 12 juli 2021, over een voorstel van decreet 'modifiant le décret du 3 mai 2019 portant les livres 1er et 2 du Code de l'enseignement fondamental et de l'enseignement secondaire et mettant en place le tronc commun', *Parl.St.* Fr.Parl. 2020-21, nr. 189/2 en adv.RvS 71.612/2 van 29 juni 2022, over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Franse Gemeenschap van 1 december 2022 'portant dispositions diverses aux fins de permettre l'apprentissage de deux langues modernes par immersion dès la première année de l'enseignement secondaire ordinaire et spécialisé', *Parl.St.* Fr.Parl. 2022-23, nr. 452/1.

[7] *Voetnoot 7 uit het geciteerde advies:* Arrêt n° 44/2005 du 23 février 2005.

#LW-CJCYQDJFF-HEICEVT#

In advies 53.213/1[8] heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State eveneens aanvaard dat het voorzien in de mogelijkheid om in het secundair onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap het zogenaamde "CLIL" (Content and Language Integrated Learning) te organiseren, deel uitmaakt van de onderwijsbevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap bedoeld in artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet. De afdeling Wetgeving overwoog onder meer het volgende:

> "Rekening houdende met de lering van advies 51.142/VR, met de in de betrokken bepalingen opgenomen voorwaarden,[9] en met de door de gemachtigde verstrekte toelichting, komt het de Raad van State, afdeling Wetgeving, voor dat de met de artikelen III.33, III.57 en III.60 beoogde invoering van het CLIL-aanbod in het secundair onderwijs en de leertijd dient te worden opgevat als het regelen van het onderwijs en niet als het regelen van het gebruik van de talen voor het onderwijs. Het invoeren van een CLIL-aanbod kan immers worden betrokken op het regelen van het onderwijs in vreemde talen, inzonderheid wat de functionele meertaligheid betreft, en kan bovendien gesitueerd worden in het bereiken van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de betrokken vreemde talen.
>
> De conclusie is dan ook dat de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is om deze bepalingen aan te nemen, ook voor zover zij van toepassing zijn in de faciliteitengemeenten en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad."

5.4. Met het voorliggende voorontwerp wordt een regelgevend kader gecreëerd om aan scholen van het gewoon basisonderwijs de mogelijkheid te bieden om een afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in te richten. Het voorontwerp bepaalt onder meer de regels van het inschrijvingsrecht in die afdeling, inclusief een voorrangsregeling, legt bijkomende leergebieden voor die afdeling vast, voorziet in omkaderings- en werkingsmiddelen voor die afdeling, verleent aan de Vlaamse Regering een machtiging om programmatie- en rationalisatienormen voor die afdeling vast te stellen en legt de procedure vast die moet worden gevolgd bij de oprichting van een dergelijke afdeling. Deze onderdelen van het voorontwerp moeten onmiskenbaar worden beschouwd als een onderwijsaangelegenheid.

De reeds aangehaalde artikelen 2 en 4 van het voorontwerp stellen respectievelijk dat in de afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal de leerlingen "les krijgen" in Vlaamse Gebarentaal en in het Nederlands en dat er "lesgegeven wordt" in het Nederlands en in Vlaamse Gebarentaal. Die bepalingen zijn onlosmakelijk verbonden met de artikelen 36 en 37 van het voorontwerp die bijkomende leergebieden vastleggen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, onder meer het leergebied Vlaamse Gebarentaal, en met artikel 39 van het voorontwerp dat de geldende ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs type 7 met betrekking tot Communicatie en taal: Vlaamse Gebarentaal vastlegt als eindtermen voor het leergebied Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het lager onderwijs (ingevoegde artikel 44, § 8, van het decreet basisonderwijs). Het les geven

---

[8] Adv.RvS 53.213/1 van 16 mei 2013 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 19 juli 2013 'betreffende het onderwijs XXIII', *Parl.St.* Vl.Parl. 2012-13, nr. 2066/1 (opmerking 4.2.3, alsook de opmerking 4.2.1).

[9] *Voetnoot 11 uit het geciteerde advies:* Meer bepaald dat de invoering van het CLIL-aanbod facultatief is, dat de wekelijkse lessentabel, de vakken moderne vreemde talen niet meegerekend, slechts voor maximaal 20% kan worden aangeboden in het Frans, Engels of Duits, dat de jongere de mogelijkheid moet hebben om alle niet-taalvakken in het Nederlands te volgen en dat de kennis van de onderwijstaal prioritair blijft.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

in de Vlaamse Gebarentaal lijkt een noodzakelijke voorwaarde voor het bereiken van de eindtermen voor het leergebied Vlaamse Gebarentaal. Bovendien mag worden aangenomen dat de ontworpen regeling is ingegeven door de bekommernis van de decreetgever om de inrichting van het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap af te stemmen op het door het internationale recht gewaarborgde recht op inclusief onderwijs (zie verder, opmerkingen 6.1-6.3). Ten slotte waarborgen de artikelen 9 en 10 van het voorontwerp dat leerlingen, die vrijwillig kiezen voor een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, vlot kunnen overschakelen naar het onderwijs buiten die taalafdeling in dezelfde school en waar uitsluitend wordt les gegeven in de onderwijstaal.

In zoverre het voorontwerp bepaalt dat in de afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook les wordt gegeven in de Vlaamse Gebarentaal, komt het de Raad van State, afdeling Wetgeving, voor dat de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is om die bepalingen aan te nemen, ook voor zover zij van toepassing zijn in de faciliteitengemeenten en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Het feit dat het voorontwerp zelf geen “kwantitatieve” beperking oplegt van het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal als taal waarin onderwijs wordt gegeven, zoals onder meer de Vlaamse Onderwijsraad in zijn advies over het voorontwerp opmerkt, doet aan deze conclusie niets af. De ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs en de eindtermen voor het gewoon lager onderwijs, inclusief de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen Nederlands, blijven gelden in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Die eindtermen kunnen slechts worden bereikt mits voldoende onderwijs wordt gegeven in het Nederlands, dat de onderwijstaal is. Het feit dat het bij artikel 39 van het voorontwerp ingevoegde artikel 44, §§ 6 en 7, van het decreet basisonderwijs mogelijk maakt dat voor sommige leerlingen mag worden afgeweken van bepaalde eindtermen Nederlands, doet daaraan geen afbreuk. Het gaat immers om individuele maatregelen ten aanzien van bepaalde leerlingen die in beginsel geen gevolg hebben voor de taal die wordt gebruikt voor het lesgeven op klas- of schoolniveau.

ALGEMENE OPMERKING

6.1. In de memorie van toelichting wordt aangestipt dat “de invoering van dit nieuw onderwijskader [beantwoordt] aan de verplichting die Vlaanderen heeft onder het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap om het gebruik van gebarentaal te bevorderen”. Daarnaast wordt in de memorie van toelichting benadrukt dat de oprichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal “ervoor [zal] zorgen dat inclusief onderwijs voor gebarentaligen gerealiseerd kan worden” onder meer omdat in scholen met een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal “zowel gebarentalige kinderen (zowel dove als horende kinderen) als Nederlandstalige (horende) kinderen samen les volgen (al dan niet in aparte klassen)” en dat “[h]et aanbod van het tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse Gebarentaal (…) een inclusieve klaspraktijk en schoolcultuur [bevordert]”.

#LW-CJCYQDJFF-HEICEVT#

6.2. Het recht op onderwijs van personen met een handicap is in het bijzonder gewaarborgd in artikel 24 van het VN-Verdrag ‘inzake de rechten van personen met een handicap’ (hierna: VN-Verdrag), dat bij decreet van 8 mei 2009[10] in de Vlaamse rechtsorde is ingevoerd.

Dit artikel 24 waarborgt het recht op onderwijs van personen met een handicap, en bepaalt tevens dat, om dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, de verdragsluitende staten “een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus” waarborgen (artikel 24, lid 1). Artikel 24, lid 2, verduidelijkt wat dit recht op inclusief onderwijs in de praktijk inhoudt. Bij de uitoefening van het recht op onderwijs moeten de verdragsluitende staten waarborgen dat personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijssysteem en dat kinderen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van gratis en verplicht basisonderwijs of van het voortgezet onderwijs (artikel 24, lid 2, a), en dat personen met een handicap toegang hebben tot inclusief, hoogwaardig en gratis basisonderwijs en tot voortgezet onderwijs en wel op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven (artikel 24, lid 2, b). Verder schrijft het artikel voor dat de staten waarborgen dat “redelijke aanpassingen worden verschaft naar gelang de behoefte van de persoon in kwestie” (artikel 24, lid 2, c) en dat “personen met een handicap, binnen het algemene onderwijssysteem, de ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben om effectieve deelname aan het onderwijs te vergemakkelijken” (artikel 24, lid 2, d). Ten slotte wordt opgedragen dat doeltreffende, aan het individu aangepaste, ondersteunende maatregelen zouden worden genomen in omgevingen waarin de cognitieve en sociale ontwikkeling wordt geoptimaliseerd, overeenkomstig het doel van onderwijs waarbij niemand wordt uitgesloten (artikel 24, lid 2, e).

Daarenboven volgt uit artikel 24, lid 3, voor de verdragsluitende staten de plicht om personen met een handicap in staat te stellen praktische en sociale vaardigheden op te doen, teneinde hun volledige deelname aan het onderwijs en in het gemeenschapsleven op voet van gelijkheid te vergemakkelijken en om daartoe passende maatregelen te nemen, waaronder “het leren van gebarentaal vergemakkelijken en de taalkundige identiteit van de gemeenschap van doven bevorderen” (artikel 24, lid 3, b).

Artikel 24 van het VN-Verdrag moet in samenhang worden gelezen met artikel 4, lid 2, van hetzelfde verdrag. Artikel 4, lid 2, van het VN-Verdrag stelt dat, wat betreft economische, sociale en culturele rechten, elke verdragspartij verplicht is maatregelen te nemen met volledige gebruikmaking van de haar ter beschikking staande hulpbronnen en waar nodig, in het kader van internationale samenwerking, om steeds dichter bij een algehele verwezenlijking van de in dit Verdrag erkende rechten te komen, onverminderd de in dit Verdrag vervatte verplichtingen die volgens het internationale recht onverwijld van toepassing zijn.[11]

6.3. Aangenomen mag worden dat de ontworpen regeling het leren van gebarentaal vergemakkelijkt en de taalkundige identiteit van de gemeenschap van dove en slechthorende

[10] Decreet van 8 mei 2009 ‘houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006’.

[11] *Cf.* adv.RvS 54.205/1 van 29 oktober 2013, over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 21 maart 2014 ‘betreffende belangrijke en noodzakelijke maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften’, *Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2290/1, opmerking 3.1.

#LW-CJCYQDJFF-HEICEVT#

personen zal bevorderen en dus personen met een handicap in staat stelt praktische en sociale vaardigheden op te doen, teneinde hun volledige deelname aan het onderwijs en in het gemeenschapsleven op voet van gelijkheid te vergemakkelijken, zoals bedoeld in artikel 24, lid 3, b), van het VN-Verdrag. Bovendien lijkt het voorontwerp beter dan voorheen te waarborgen dat dove of slechthorende personen toegang hebben tot inclusief, hoogwaardig en gratis basisonderwijs op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven.

Hoewel het voorontwerp aldus een kader schept voor meer inclusie, bevat het evenwel geen specifieke bepalingen die effectief waarborgen dat op schoolniveau inclusie daadwerkelijk wordt verzekerd. Zoals trouwens in de memorie van toelichting wordt aangegeven, maakt het voorontwerp immers mogelijk dat aparte klassen worden ingericht voor de leerlingen die zijn ingeschreven in een afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Gekoppeld aan de voorrangsregeling voor dove en slechthorende leerlingen valt niet uit te sluiten dat in bepaalde taalafdelingen Nederlands-Gebarentaal uitsluitend dove en slechthorende leerlingen zijn ingeschreven en in een of meer aparte klassen worden samen gezet, zonder dat gewaarborgd wordt dat de betrokken leerlingen gedurende hun onderwijstijd in contact komen met andere leerlingen van de betrokken school. Hoewel aanvaard wordt dat de mate waarin inclusie gebeurt kan variëren,[12] zou een dergelijke invulling van de ontworpen regeling niet bijdragen tot de realisatie van inclusief onderwijs. Bij de tenuitvoerlegging van de in het voorontwerp beoogde maatregelen zal er derhalve over gewaakt moeten worden dat de tenuitvoerlegging gebeurt in de geest van artikel 24 van het VN-Verdrag.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

7. In de derde en vierde zin van het ontworpen artikel 11, eerste lid, van het decreet basisonderwijs worden de doelstellingen van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal omschreven. Een dergelijke omschrijving heeft geen normatieve draagwijdte en hoort veeleer thuis in de memorie van toelichting. De betrokken zinnen, in het bijzonder de vierde zin, worden beter weggelaten.

Artikelen 5 en 6

8.1. Artikel 11*quater* van het decreet basisonderwijs legt aan de scholen de verplichting op om na de inschrijving voor elke leerling bij het begin van de leerplicht in het *gewoon* onderwijs een screening Nederlands uit te voeren (§ 1). Wanneer uit de taalscreening blijkt dat de leerling het Nederlands onvoldoende beheerst, moet een taalintegratietraject worden gevolgd (§ 3).

[12] VN-Comité voor de rechten van het kind, *General Comment No. 9 The rights of children with disabilities*, 29 september 2006, CRC/C/GC/9, § 66. Zie hierover, G. DE BECO, "Het recht op onderwijs voor personen met een handicap volgens artikel 24 van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap: juridische analyse en toepassing in Vlaanderen", *TJK* 2013 (90) 94-95.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

Artikel 5 van het voorontwerp voorziet in een afwijking daarop. Voor de leerling die doof of slechthorend is en is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, geldt de verplichte taalscreening niet (en bijgevolg moeten de betrokken leerlingen ook geen actief taalintegratietraject afleggen). Voor dezelfde dove en slechthorende leerlingen voorziet artikel 6 van het voorontwerp eveneens in een afwijking op artikel 13/1 van het decreet basisonderwijs. Meer bepaald dient de klassenraad kleuteronderwijs of de klassenraad lager onderwijs geen advies te geven of een beslissing te nemen over de beheersing van de Nederlandse taal.

Uit de voormelde ontworpen bepalingen volgt dat deze afwijkingen niet gelden voor dove en slechthorende leerlingen die niet zijn ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Aldus wordt een verschil in behandeling ingevoerd tussen de dove en slechthorende leerlingen die zich willen inschrijven in het gewoon lager onderwijs naargelang zij zich al dan niet (willen of kunnen) inschrijven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

8.2. Artikel 24, § 4, van de Grondwet waarborgt voor onderwijszaken het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Om een verschil in behandeling tussen leerlingen te verantwoorden in het licht van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, volstaat het niet dat dat verschil in behandeling berust op objectieve criteria. Er moet worden aangetoond dat, ten aanzien van de geregelde aangelegenheid, dat onderscheid relevant is in het licht van het door de bestreden bepaling nagestreefde doel en dat het niet op onevenredige wijze afbreuk doet aan de rechten van de betrokkenen.[13]

8.3.1. Het verschil in behandeling steunt weliswaar op een objectief onderscheidingscriterium (inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal), maar de vraag rijst of dit criterium relevant en pertinent is in het licht van de nagestreefde doelstellingen (inclusief onderwijs realiseren voor doven en slechthorenden) en of dat verschil in behandeling niet leidt tot onevenredige gevolgen.

8.3.2. Gevraagd naar een verantwoording voor het verschil in behandeling, verklaarde de gemachtigde het volgende:

> “Leerlingen die doof of slechthorend zijn buiten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal kunnen altijd gebruik maken van remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen. Deze maatregelen zijn inderdaad op niveau en bieden een oplossing voor een individuele leerling bij taalscreening, inschatting van de beheersing Nederlands etc.
>
> Het is echter niet wenselijk qua workload dat in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op individueel niveau telkens een inschatting te maken. Daarom wordt er op collectief niveau een regeling voorzien.”

8.4. De verklaring van de gemachtigde overtuigt niet. Als er wordt van uitgegaan enerzijds dat de Vlaamse Gebarentaal niet de onderwijstaal is in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en anderzijds dat alle leerlingen die in het gewoon onderwijs zijn ingeschreven, ongeacht de “afdeling” waar ze zijn ingeschreven, de eindtermen Nederlands moeten behalen, kan het loutere feit dat een dove of slechthorende leerling die is ingeschreven in het

[13] GwH van 18 januari 2012, nr. 7/2012, B.14.1 en GwH van 14 juli 2022, nr. 96/2022 van 14 juli 2022, B.24.1.

#LW-CJCYQDJFF-HEICEVT#

"reguliere" gewoon lager onderwijs, gebruik kan maken van remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen niet verantwoorden waarom bij de toegang tot het lager onderwijs geen vrijstelling van de screening wordt verleend, aangezien een dove of slechthorende leerling die in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is ingeschreven precies van diezelfde maatregelen kan genieten.

Artikel 6

9. In het ontworpen artikel 13/1, § 4/1, van het decreet basisonderwijs wordt, zoals reeds aangehaald, in een afwijking voorzien op de verplichting voor de klassenraad om een advies te geven of een beslissing te nemen over de beheersing van de Nederlandse taal in het kader van de toelating tot het lager onderwijs voor leerlingen die doof of slechthorend zijn en als zodanig zijn geattesteerd en die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In de memorie van toelichting wordt deze bepaling als volgt nader toegelicht:

> "Voor de rest verandert er niets. Voor kinderen die onvoldoende aanwezig waren in het kleuteronderwijs om rechtstreeks toegelaten te worden tot het lager onderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is er nog steeds ofwel een gunstig advies van de klassenraad kleuteronderwijs nodig of een gunstige beslissing van de klassenraad lager onderwijs nodig. Er hoeft alleen niet verplicht rekening te worden gehouden met de beheersing van het Nederlands."

In het ontworpen artikel 13/1, § 4/1, wordt geen (uitdrukkelijke) afwijking bepaald op enerzijds het verplicht doorlopen van een taalintegratietraject bij ongunstig advies van de klassenraad van de kleuterschool (ontworpen artikel 31/1, § 2, 1°, b), van het decreet basisonderwijs) als toelatingsvoorwaarde voor het gewoon lager onderwijs en anderzijds de verplichting van de klassenraad lager onderwijs om te beslissen over het al dan niet volgen van een integratietraject (ontworpen artikel 13/1, § 2, 3°, tweede en derde zin) voor leerlingen die niet waren ingeschreven in een erkende school voor Nederlandstalig kleuteronderwijs.

Gevraagd naar de precieze bedoeling op dit punt, verklaarde de gemachtigde het volgende:

> "In se is het in de logica van het artikel zo dat een taalintegratietraject gekoppeld wordt aan een ongunstig advies over de beheersing van het Nederlands. Het artikel is op dat vlak inderdaad niet volledig duidelijk en het is in principe mogelijk dat er een taalintegratietraject wordt opgelegd ook al is er geen advies over de beheersing van het Nederlands. We bekijken verder of het artikel moet gewijzigd worden."

Gelet op de verklaring van de gemachtigde, dient de ontworpen bepaling aan een nieuw onderzoek te worden onderworpen. Desgevallend moet duidelijker worden bepaald dat voor leerlingen die doof of slechthorend zijn en als zodanig zijn geattesteerd en die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook afgeweken wordt van de bepalingen inzake het volgen van een taalintegratietraject.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

Artikel 7

10. Artikel 7 van het voorontwerp lijkt twee keer dezelfde wijziging door te voeren. Die bepaling formulere men als volgt:

"**Art. 7.** In artikel 14/0, eerste lid, 1°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 3 juli 2020, gewijzigd bij de decreten van 9 juli 2021 en 3 februari 2023, wordt de zinsnede 'artikel 13/1, § 2, eerste lid, 2°, en § 3' vervangen door de zinsnede 'artikel 13/1, § 2, eerste lid, 3°, § 3 en § 4/1'."

Artikelen 12 en 25

11. In het bij artikel 12, 2°, van het voorontwerp ontworpen artikel 37/9, § 2/1, tweede lid, eerste zin, van het decreet basisonderwijs schrijve men "schooljaar dat de leerling" in plaats van "schooljaar dat dat de leerling".

12. Eenzelfde opmerking geldt voor het bij artikel 25, 2°, ontworpen artikel 37/46, § 2/1, tweede lid, eerste zin, van het decreet basisonderwijs.

Artikelen 20 en 31

13. De eerste drie leden van het ontworpen artikel 37/22/1, dienen te worden samen gebracht in een paragraaf 1, aangezien het ontworpen artikel 37/22/1 wel een tweede, derde en vierde paragraaf telt, maar geen eerste paragraaf.

14. In het ontworpen artikel 37/22/1, eerste lid, eerste zin, dient het woord "geldt" te worden vervangen door "gelden".

15. In het ontworpen artikel 37/22/1, tweede lid, eerste zin, is sprake van "beide" voorrangsgroepen, terwijl de bepaling geldt voor de drie voorrangsgroepen (vermeld in de paragrafen 2, 3 en 4 van het ontworpen artikel 37/22/1). Het woord "beide" moet derhalve worden geschrapt.

16. Gelijkaardige correcties moeten worden aangebracht in het bij artikel 31 ontworpen artikel 37/57/1, van het decreet basisonderwijs.

Artikel 30

17. In het ontworpen artikel 37/55, § 2, eerste lid, 1°, dient verwezen te worden naar het ingevoegde artikel "37/57/1, § 2, § 3 en § 4" in plaats van naar artikel "37/53, § 2, § 3 en § 4". Artikel 37/53 van het decreet basisonderwijs, dat door het voorontwerp niet wordt gewijzigd, bevat immers geen voorrangsregeling en is evenmin onderverdeeld in paragrafen.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

Artikelen 43 en 44

18. Bij de artikelen 54 en 55 van het Programmadecreet van 22 december 2023 ‘bij de begroting 2024’ werden reeds een punt 7° en een artikel 87*quinquies* ingevoegd in hoofdstuk VII, afdeling 2, onderafdeling D. Die bepalingen hebben betrekking op het “Extra werkingsbudget voor een offensief Nederlands voor leerlingen die het Nederlands onvoldoende beheersen”.

Derhalve moeten de bij de artikelen 43 en 44 ontworpen bepalingen hierop worden afgestemd.

Artikel 47

19. In het ontworpen artikel 112*bis*, § 2, dient te worden geschreven “In aanvulling op”.

Artikel 54

20. Het eerste lid van artikel 54, § 2, dient uit twee zinnen te bestaan en het punt tussen de woorden “Gebarentaal” en “Zijn” dient te worden weggelaten, zodat de tweede zin als volgt luidt: “als die leerling in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zijn schoolloopbaan kan verderzetten ….”.

21. Artikel 54 van het voorontwerp bevat een overgangsbepaling voor de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in de scholen gelegen in het Nederlandse taalgebied voor het schooljaar 2024-2025 ingeval een schoolbestuur wil kunnen weigeren op basis van de bereikte capaciteit.

In paragraaf 3 van artikel 54 wordt de organisatie van de voorrangsperiodes bepaald. Een eerste voorrangsperiode van minimaal één week geldt om broers en zussen in te schrijven. Een tweede voorrangsperiode van minimaal twee weken geldt om kinderen die doof en slechthorend zijn en kinderen van het personeel in te schrijven. Deze voorrangsperiodes kunnen worden samengenomen als er binnen de voorrangsgroepen niet wordt geweigerd omwille van capaciteit.

Voor de betrokken voorrangsgroepen wordt verwezen naar “artikel 33/22, § 2”[14], respectievelijk naar “artikel 37/22, § 3 en § 3/1”, van het decreet basisonderwijs.

Artikel 37/22 van het decreet basisonderwijs, heeft betrekking op de voorrangsgroepen in het “reguliere” gewoon basisonderwijs, met name kinderen die tot dezelfde leefentiteit behoren en kinderen van personeelsleden. Artikel 37/22 bevat echter geen paragraaf 3/1 en wordt door het voorontwerp ook niet in die zin gewijzigd. Uit de memorie van toelichting blijkt nochtans dat de overgangsregeling beoogt te verwijzen naar de specifieke voorrangscategorieën die gelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het Nederlands taalgebied, onder meer kinderen die doof of slechthorend zijn. Wellicht dient dus verwezen te worden naar de voorrangscategorieën van artikel 37/22/1 van het decreet basisonderwijs, dat wordt ingevoegd bij

[14] Aangezien dit artikel niet bestaat wordt allicht artikel 37/22, § 2, bedoeld.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

artikel 20 van het voorontwerp. In de paragrafen 2, 3 en 4 van die bepaling worden de voorrangsgroepen opgenomen, meer bepaald de broers en zussen (§ 2), de kinderen die doof of slechthorend zijn (§ 3) en de kinderen van het personeel (§4).

In artikel 54, § 3, van het voorontwerp lijkt bijgevolg te moeten worden verwezen naar het ontworpen “artikel 37/22/1, § 2”, respectievelijk het ontworpen “artikel 37/22/1, § 3 en § 4”, van het decreet basisonderwijs.

Artikel 55

22. Het eerste lid van artikel 55, § 2, dient uit twee zinnen te bestaan en het punt tussen de woorden “Gebarentaal” en “Zijn” dient te worden weggelaten, zodat de tweede zin luidt als volgt: “als die leerling in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zijn schoolloopbaan kan verderzetten….”.

23. Artikel 55 van het voorontwerp bevat een overgangsbepaling voor de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in de scholen gelegen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad voor het schooljaar 2024-2025 ingeval een schoolbestuur wil kunnen weigeren op basis van de bereikte capaciteit. Deze regeling is analoog aan deze opgenomen in artikel 54 van het voorontwerp.

Voor de betrokken voorrangsgroepen wordt verwezen naar “artikel 33/57, § 2” [15], respectievelijk naar “artikel 37/57, § 3 en § 3/1”, van het decreet basisonderwijs.

Artikel 37/57 van het decreet basisonderwijs, heeft betrekking op de voorrangsgroepen in het “reguliere” gewoon basisonderwijs in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, met name kinderen die tot dezelfde leefentiteit behoren en kinderen van personeelsleden. Artikel 37/57 bevat echter geen paragraaf 3/1 en wordt door het voorontwerp ook niet in die zin gewijzigd. Uit de memorie van toelichting blijkt nochtans dat de overgangsregeling beoogt te verwijzen naar de specifieke voorrangscategorieën die gelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, onder meer kinderen die doof of slechthorend zijn. Wellicht dient dus verwezen te worden naar de voorrangscategorieën van artikel 37/57/1 van het decreet basisonderwijs, dat wordt ingevoegd bij artikel 31 van het voorontwerp. In de paragrafen 2, 3 en 4 van die bepaling worden de voorrangsgroepen opgenomen, meer bepaald de broers en zussen (§ 2), de kinderen die doof of slechthorend zijn (§ 3) en de kinderen van het personeel (§ 4).

In artikel 55, § 3, van het voorontwerp lijkt bijgevolg te moeten worden verwezen naar het ontworpen “artikel 37/57/1, § 2”, respectievelijk het ontworpen “artikel 37/57/1, § 3 en § 4”, van het decreet basisonderwijs.

[15] Aangezien dit artikel niet bestaat wordt allicht artikel 37/57, § 2, bedoeld.

#LW-CJCYQDJFF-HEICEVT#

Artikel 56

24. Luidens het tweede lid van artikel 56 van het voorontwerp hebben de artikelen 10 tot en met 35, 47, 48, 57 en 58 van het voorontwerp uitwerking met terugwerkende kracht, meer bepaald op 1 februari 2024. Het voorontwerp bevat evenwel geen artikelen 57 en 58. Wellicht dient in de plaats daarvan te worden verwezen naar de overgangsbepalingen opgenomen in de artikelen 54 en 55 van het voorontwerp, die eveneens betrekking hebben op de inschrijvingen voor het schooljaar 2024-25.

25.1. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat de niet-retroactiviteit van wetten een waarborg is ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht. De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer ze onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.[16] Indien bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht tot doel heeft de afloop van een gerechtelijke procedure in een welbepaalde zin te beïnvloeden of de rechtscolleges te verhinderen zich uit te spreken over een welbepaalde rechtsvraag, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang een verantwoording bieden voor het optreden van de wetgever, dat ten nadele van een categorie van burgers afbreuk doet aan de jurisdictionele waarborgen die aan allen worden geboden.[17]

25.2. Wat de verantwoording betreft van de terugwerkende kracht beperkt de memorie van toelichting (p. 26) zich tot het volgende:

> "De artikelen die uitwerking hebben vanaf 1 februari 2024, gaan over het inschrijvingsrecht en de aanvragen tot oprichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Aangezien de aanmeldingen en inschrijvingen al starten in het voorafgaande schooljaar, moeten deze artikelen al in het voorafgaande schooljaar inwerkingtreden."

25.3. In zoverre de betrokken artikelen van het voorontwerp slechts betrekking hebben op wijzigingen van artikelen van of invoeging van nieuwe artikelen in het decreet basisonderwijs met betrekking tot het inschrijvingsrecht en de organisatie van de inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, de oprichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en de overgangsbepalingen voor de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voor het schooljaar 2024-2025, dient toch het volgende voor ogen te worden gehouden. De terugwerkende kracht heeft mogelijk tot gevolg dat zowel op aanmeldingen in het kader van de inschrijving in als op de aanvragen tot oprichting van een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal die zijn gebeurd vóór de bekendmaking van de het decreet, regels van toepassing zullen worden waarvan de rechtzoekende op het tijdstip dat hij bepaalde handelingen heeft verricht nog geen zekerheid had over de precieze inhoud van die

[16] Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie o.m.: GwH 21 december 2017, nr. 145/2017, B.16.2; GwH 19 juli 2018, nr. 100/2018, B.13; GwH 3 juni 2021, nr. 82/2021, B.6; GwH 23 juni 2022, nr. 85/2022, B.10.2.; GwH 27 oktober 2022, nr. 138/2022, B.31.1.

[17] Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv.: GwH 24 september 2020, nr. 118/2020, B.25; GwH 3 juni 2021, nr. 82/2021, B.6., GwH 23 juni 2022, nr. 85/2022, B.10.2.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡

bepalingen. Het valt dus niet uit te sluiten dat de rechtszoekende op het ogenblik dat hij de handeling stelde niet redelijkerwijze kon voorzien wat de gevolgen waren van handelingen die eventueel niet (volledig) in overeenstemming zijn met de bepalingen van het voorontwerp.[18] Het verdient aanbeveling om de dwingende motieven die het verlenen van de terugwerkende kracht van het voorontwerp in dergelijke gevallen kunnen verantwoorden op te nemen in de memorie van toelichting.

SLOTOPMERKING

26. Zoals uit een aantal hierboven gemaakte opmerkingen bij de artikelen van het voorontwerp mag blijken, vertoont het voorontwerp heel wat tekortkomingen op redactioneel en legistiek vlak (verkeerde verwijzingen, onvolledige zinnen, niet vermelden van nog van kracht zijnde wijzigingen, …). De gemaakte opmerkingen zijn niet exhaustief. De stellers van het voorontwerp doen er dan ook goed aan het voorontwerp vanuit legistiek en redactioneel oogpunt aan een nieuw onderzoek te onderwerpen.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES Marnix VAN DAMME

[18] Waardoor bijvoorbeeld een inschrijving alsnog moet worden geweigerd of een aanvraag tot oprichting alsnog niet wordt goedgekeurd.

‡LW-CJCYQDJFF-HEICEVT‡